

Ruimte en Milieu
*Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer*

Criteria voor duurzaam inkopen van **Schoonmaak**

Versie: 1.5

Datum: 21 januari 2010

Status: vastgesteld

Colofon

Deze criteria voor duurzaam inkopen zijn ontwikkeld door Agentschap NL in opdracht van het Ministerie van VROM. Het programma DBO is een gezamenlijk initiatief van de Rijksoverheid, VNG, IPO en de UvW.

Meer informatie tel. 088 602 93 00, duurzaaminkopen@agentschapnl.nl en www.agentschapnl.nl/duurzaaminkopen.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
1.1	Afbakening van de productgroep	2
1.2	Status	2
2	Markt en duurzaamheid	3
2.1	Marktontwikkelingen	3
2.2	Duurzaamheidsaspecten	4
2.2.1	Sociale aspecten	5
3	Duurzaamheid in het inkoopproces.....	6
3.1	Vorbereidingsfase (aandachtspunten)	6
3.2	Specificatiefase (criteria)	6
3.2.1	Kwalificatie van leveranciers	6
3.2.2	Programma van eisen	7
3.2.3	Gunningscriteria	8
3.2.4	Contract.....	8
3.3	Gebruiksfase (aandachtspunten).....	8
4	Meer informatie	9
4.1	Bronnen en relevante informatie	9
4.2	Gerelateerde productgroepen	10
4.3	Informatiepunt Agentschap NL	11
	Bijlage 1 Wijzigingen ten opzichte van vorige versie	12

1 Inleiding

De overheid wil concrete stappen zetten naar een duurzame samenleving en geeft zelf het goede voorbeeld. Door als overheid duurzaam in te kopen, krijgt de markt voor duurzame producten een stevige impuls. De overheden hebben voor zichzelf doelen gesteld ten aanzien van duurzaam inkopen. Om de doelstellingen te bereiken zijn duurzaamheidscriteria ontwikkeld voor een groot deel van de producten, diensten en werken die overheden inkopen.

In dit document vindt u de criteria voor de productgroep Schoonmaak. Ook vindt u in dit document aandachtspunten voor de fase vóór en ná de inkopen, achtergrondinformatie, afwegingen bij de criteria, uitwerking van de criteria in bestekteksten en uitwerking van de beoordeling van criteria.

1.1 Afbakening van de productgroep

De productgroep Schoonmaak omvat schoonmaakwerkzaamheden die door een schoonmaakbedrijf worden uitgevoerd in kantoorgebouwen. Dit omvat het gebruik van schoonmaakmiddelen voor dagelijks gebruik en activiteiten van het schoonmaakbedrijf. Het gaat hier niet om specialistische schoonmaak- en of reinigingsdiensten (bijv. glasbewassing, rioolreiniging, tapijtreiniging, reiniging na calamiteiten, graffiti-verwijdering etc.)

Om het de aanbestedende dienst gemakkelijker te maken wordt een selectie van CPV-codes gegeven die van toepassing kunnen zijn op deze productgroep. Deze selectie is niet uitputtend of compleet. Het blijft de verantwoordelijkheid van de aanbestedende dienst om zelf de juiste set van CPV-codes te verzamelen, aansluitend bij de betreffende aanbesteding.

De volgende CPV-codes zijn op deze productgroep van toepassing:

- 90911100-7 Reinigen van accommodatie
- 90919000-2 Reinigingsdiensten van kantoren, scholen en kantoorapparatuur
- 90919100-3 Reiniging van kantooruitrusting
- 90919200-4 Schoonmaken van kantoren

1.2 Status

De criteria voor Schoonmaak zijn vastgesteld.

Dit document is op 21 januari 2010 voor het laatst gewijzigd.
Zie voor een toelichting op de wijzigingen bijlage 1.

Op de website van Duurzaam Inkopen staat de planning voor onderhoud en herziening van de criteriadocumenten.

2 Markt en duurzaamheid

De criteria voor de productgroep Schoonmaak zijn zorgvuldig, met raadpleging van verschillende belanghebbenden, samengesteld. Meer informatie over het algemene proces van de totstandkoming van criteria is te vinden op de website van Duurzaam Inkopen (www.agentschapnl.nl/duurzaaminkopen/criteria). In dit hoofdstuk vindt u de inhoudelijke afwegingen die geleid hebben tot de criteria voor Schoonmaak.

2.1 Marktontwikkelingen¹

De schoonmaakbranche in Europa vertegenwoordigt ca. 122.000 bedrijven met ca. 3,4 miljoen werknemers. De gezamenlijke jaaromzet in Europa bedraagt ongeveer 50 miljard Euro.²

Schoonmaakbedrijven houden zich voornamelijk bezig met de schoonmaak van gebouwen (kantoorpanden en onderwijsgebouwen), glazenwassen, gevelreiniging, calamiteitenschoonmaak en reiniging in de levensmiddelenindustrie. De Ondernemersorganisatie Schoonmaak- en bedrijfsdiensten (OSB), behartigt de belangen van de schoonmaak- en glazenwasserbranche in Nederland. In deze branche werken ongeveer 200.000 mensen waarvan er 140.000 zijn aangesloten bij de OSB. Het aantal schoonmaakbedrijven in Nederland bedraagt 5.000.

De schoonmaakbranche is één van de branches die het eerst profiteerde van de trends naar outsourcing. Het outsourcen van niet-kernactiviteiten zoals schoonmaak is gemeengoed geworden, zowel in de publieke als private sector. Dat betekent dat de groei meer afhankelijk zal worden van de economie. Dat valt de laatste jaren ook te constateren: sinds 2001 krimpt de markt. Door deze slechte marktomstandigheden is er een aantal bewegingen in gang gezet. De grote spelers hebben de afgelopen jaren kleinere aanbieders van schoonmaakdiensten overgenomen, om in de stagnerende markt meer slagkracht te hebben en schaalvoordelen te behalen. Ook zijn er maatregelen genomen om de interne efficiency te verhogen. Omdat de belangrijkste kostenpost in deze sector personeel is, worden bezuinigingen vooral via afvloeiing van personeel tot stand is gebracht. Sommige delen van de schoonmaakbranche hebben met verhoogde kosten te maken, als gevolg van verscherpte veiligheidseisen. De kosten van de inzet van meer technische hulpmiddelen kunnen niet altijd volledig aan de opdrachtgever worden doorberekend. In 2006 zijn de omstandigheden voor schoonmaakbedrijven wat verbeterd onder invloed van de verbeterende economie, wat de branche wat lucht geeft.

Trends en ontwikkelingen in duurzame schoonmaak

- Milieucertificering onder schoonmaakbedrijven is een opkomende ontwikkeling.
- Aandacht voor het verkrijgen van het ecolabel en/of vergelijkbare inspanningen onder producenten van schoonmaakmiddelen neemt toe.
- De Europese branche voor schoonmaakmiddelproducenten heeft het Charter for sustainable cleaning opgericht.

Er zijn (een beperkt aantal) schoonmaakbedrijven die een duurzaamheidsverslag (verslag met informatie en cijfers over de aandacht die het bedrijf aan duurzame ontwikkeling besteedt) opstellen.

---

¹ Bron: Schoonmaakwereld/RAS, ABN AMRO sector research, KvK-ERBO

² Bron: gegevens van de EFCI (European Federation of Cleaning Industry)

2.2 Duurzaamheidsaspecten

- De belangrijkste duurzaamheidsaspecten bij schoonmaakactiviteiten zijn:
  - Uitvoering schoonmaak.
  - Gebruik van energie (schoonmaakapparatuur).
  - Gebruik van water.
  - Emissie van schadelijke stoffen via het afvalwater.
  - Ontstaan van restafval door het afdanken van verpakkingen en schoonmaakattributen, die verwerkt of verbrandt worden (emissies naar lucht).
  - Brandstofverbruik door het opdrachtgerelateerde vervoer van de schoonmaakdienst (broeikasgassen, fijn stof, etc).
- Productie schoonmaakmiddelen
  - Energieverbruik productie.
  - Emissies naar water en lucht.
  - De mate waarin milieuschadelijke of gezondheidsschadelijke stoffen worden verwerkt.
  - Ontstaan van restafval dat verwerkt of verbrandt wordt (emissies naar lucht).
  - Testen van schoonmaakmiddelen of ingrediënten hiervan op proefdieren.

Op basis van de bovenstaande duurzaamheidsaspecten is één criterium geformuleerd voor het duurzaam inkopen van schoonmaakdiensten.

Ten aanzien van de leveranciers is onderzocht of criteria (geschiktheidseisen) geformuleerd kunnen worden gericht op het beheersen en verminderen van milieueffecten van de bedrijfsvoering en op de opleiding en training van medewerkers op milieuaspecten bij de uitvoering van de werkzaamheden. Omdat de duurzaamheidswinst van deze criteria niet gegarandeerd is en ze bovendien relatief veel administratieve lasten opleveren zijn voor deze onderwerpen geen criteria geformuleerd.

Ook voor de wijze waarop de schoonmaakwerkzaamheden uitgevoerd worden zijn geen criteria geformuleerd, omdat dit de uitvoering van de opdracht te gedetailleerd invult.

Voor de te gebruiken schoonmaakmiddelen is een minimumeis opgesteld. Dit criterium is gebaseerd op het Europees Ecolabel voor schoonmaakmiddelen. De minimumeis stelt beperkingen aan de te gebruiken grondstoffen in schoonmaakmiddelen en stelt daarmee impliciet eisen aan de productie. Het betreft mogelijk gevaarlijke stoffen die door hun eigenschappen direct of indirect schade kunnen berokkenen aan mens en milieu. Het gaat hierbij o.a. om eigenschappen op het gebied van giftigheid (voor de mens en voor waterorganismen), schadelijkheid, ontvlambaarheid, (biologische) afbreekbaarheid (waterzuivering) en milieugevaar.

Tenslotte is onderzocht of een gunningscriterium geformuleerd kan worden gericht op het reduceren van de milieubelasting door het opdrachtgerelateerde transport. Omdat ook van dit criterium de duurzaamheidswinst niet gegarandeerd is en dit bovendien relatief veel administratieve lasten oplevert is hiervoor uiteindelijk geen criterium opgenomen.

In de criteria voor Schoonmaak die in mei 2007 zijn vastgesteld door de stuurgroep DBO was ook een criterium opgenomen m.b.t. proefdiervrije schoonmaakmiddelen. Nieuwe inzichten wijzen er echter op dat de grondstoffen die in schoonmaakmiddelen worden verwerkt in het verleden op dieren getest moeten zijn of worden. Schoonmaakmiddelen waarvan de grondstoffen proefdiervrij zijn, zijn daarom (nog) niet beschikbaar op de markt. In 2009 hebben verschillende partijen (waaronder Vereniging Proefdiervrij en de Nederlandse Vereniging van Zeepfabrikanten) aangegeven de mogelijkheden te verkennen om toch verbeteringen op dit onderwerp te

bereiken, bijvoorbeeld door aandacht te vragen voor het ontwikkelen van alternatieve testmethoden en meer openheid door producenten. Nieuwe chemische stoffen wetgeving als REACH biedt daarnaast de mogelijkheid om alternatieve testmethoden te gebruiken voor het voldoen aan de testverplichtingen. Vanwege deze ontwikkelingen is het criterium m.b.t. proefdieren voorlopig vervallen. Bij herziening van de criteria voor schoonmaak zal met de genoemde partijen bekeken worden of het mogelijk is om alsnog een criterium te formuleren.

Schoonmaakdienstverleners die voldoen aan het genoemde criterium hebben een marktaandeel dat aan de vraag kan voldoen. 39% van de 103 gemeenten die meededen aan de Benchmark Duurzaam Inkopen in 2006 bleken al voor meer dan 50% schoonmaakmiddelen in te kopen die aan het Europees Ecolabel of daaraan gelijkwaardige labels voldoen. Informatie van Stichting Milieukeur wijst uit dat het Europees Ecolabel leeft in de markt voor professionele schoonmaakmiddelen. De aanvragen van producenten om het Ecolabel te verkrijgen zitten in de lift.³

De kostenimplicatie van het stellen van duurzaamheidseisen is beperkt. 92-97% van de totale kosten van schoonmaak bestaat uit personeelskosten. Eventuele hogere prijzen voor milieuvriendelijke schoonmaakmiddelen hebben om die reden een lage impact op het totale budget voor schoonmaak.

Overige duurzaamheidsaspecten

Cradle-to-Cradle

Het kabinet maakt zich sterk voor een duurzame en innovatieve samenleving. Zij ziet daarbij het 'Triple-P' concept (People, Planet, Profit) als een breed en richtinggevend denkkader voor de duurzame ontwikkeling in de samenleving. Recent is er bovendien veel aandacht ontstaan voor het 'Cradle-to-Cradle' concept. Dit concept zet een uitdagend toekomstbeeld neer, namelijk een menselijke samenleving die een positieve invloed heeft op het ecosysteem. Het accent verschuift daarbij van eco-efficiënt (minimaliseren van het ongewenste) naar eco-effectief (optimaliseren van wenselijke). Producten en productiesystemen worden zodanig ontworpen dat ze een nuttige functie vervullen, ook na afloop van het gebruik. Kortom een duurzame kringloopsamenleving waarin abiotische materialen telkens hoogwaardig terugkeren in de technosfeer en biotische materialen in de biosfeer. Een dergelijke benadering daagt uit tot creativiteit en innovatie en het kabinet wil het dan ook betrekken bij de uitwerking van duurzame ontwikkeling [zie Brief van Minister Cramer en minister Koenders aan de Tweede Kamer: Kabinetsbrede aanpak duurzame ontwikkeling, 16 mei 2008]. Via Duurzaam Inkopen wil de overheid ontwikkelingen die toewerken naar deze duurzame kringloopsamenleving stimuleren. Meer informatie over hoe de overheid via Duurzaam Inkopen het Cradle-to-Cradle-concept kan stimuleren staat op www.agentschapnl.nl/duurzaaminkopen.

2.2.1 Sociale aspecten

Behalve milieucriteria spelen ook sociale criteria een rol bij duurzaam inkopen. De sociale criteria krijgen de vorm van een inspanningsverplichting op het terrein van de mensenrechten en de vier fundamentele arbeidsnormen van de Internationale Arbeidsorganisatie (bekend als ILO), kortgezegd, vakbondsvrijheid, afschaffing van kinderarbeid, van dwangarbeid en van discriminatie op het werk. Deze sociale criteria zullen generiek gaan gelden, dat wil zeggen voor elke inkoop boven een drempelbedrag. Bij een aantal producten worden ook aanvullende sociale normen gesteld. In de kabinetsbrief van 16 oktober 2009 vindt u meer informatie over de aanpak voor de internationale sociale criteria. Juridische teksten en instructiemateriaal zijn nog in ontwikkeling. Zie de website www.vrom.nl/pagina.html?id=37669 voor de actuele stand van zaken.

---

³ SMK Nieuws 11/ 2007

3 Duurzaamheid in het inkoopproces

De criteria in dit document zijn verdeeld over de verschillende stappen in het inkoopproces. Meer informatie over de stappen in het inkoopproces en de manier waarop duurzaamheid daarin kan worden meegenomen, vindt u in de 'Handleiding Duurzaam inkopen'. Deze is te downloaden van de website van Duurzaam Inkopen www.agentschapnl.nl/duurzaaminkopen. Het is aan te bevelen deze Handleiding te bekijken voordat u met de criteria voor deze productgroep aan de slag gaat.

3.1 Voorbereidingsfase (aandachtspunten)

Elke inkoop of aanbesteding begint met het inventariseren van de behoefte van de (interne) klant. Duurzaamheid kan in deze fase meegenomen worden door te onderzoeken of de aanschaf noodzakelijk is en of er een duurzamere oplossing is voor de inkoopbehoefte. Specifieke aandachtspunten voor de inkoop van de productgroep Schoonmaak zijn:

Gebruik een schoonmaakplan om de schoonmaakfrequentie en schoonmaakmethode voor verschillende ruimtes vast te leggen (niet elke kamer hoeft met dezelfde frequentie en/of methode te worden schoongemaakt). Dit voorkomt overbodige schoonmaakwerkzaamheden (bijv. overbodige inzet van periodieke schoonmaak zoals het nat reinigen van vloeren). Dit aspect kunt u opnemen als onderdeel van uw interne milieuzorgsysteem of uitbesteden aan de schoonmaakdienstverlener en vervolgens monitoren.

3.2 Specificatiefase (criteria)

In de specificatiefase wordt de behoefte van de (interne) klant vertaald in een aanbestedingsdocument. In deze fase worden geformuleerd:

- Criteria voor de kwalificatie van leveranciers. Dit kunnen uitsluitingsgronden en geschiktheidseisen zijn, ofwel eisen aan de leverancier en in een niet-openbare aanbesteding eventueel ook selectiecriteria, ofwel wensen ten aanzien van de leverancier.
- Een beschrijving van de minimumeisen die ten aanzien van levering, dienst of werk gesteld worden (het Programma van Eisen).
- Gunningscriteria, ofwel wensen voor levering, dienst of werk. Deze zijn alleen van toepassing als gekozen wordt voor het gunnen op Economisch Meest Voordelige Inschrijving.
- Het contract met daarin contractbepalingen.

Meer informatie over de verschillende soorten criteria en de verschillende manieren van aanbesteden vindt u in de 'Handleiding Duurzaam Inkopen'. In de gunningscriteria is, indien relevant, ook innovatie meegenomen. Innovatie is gericht op de ontwikkeling en introductie van nieuwe ideeën en producten.

De criteria in dit document zijn opgesteld om de inkoper te ondersteunen bij het duurzaam inkopen van Schoonmaak. De criteria zijn juridisch getoetst. Elke inkoop en aanbesteding is echter maatwerk. Het opstellen van een aanbestedingsdocument blijft dan ook de verantwoordelijkheid van de inkoper.

3.2.1 Kwalificatie van leveranciers

Voor deze specifieke productgroep zijn geen criteria geformuleerd voor de kwalificatie van leveranciers. Meer informatie over de mogelijkheden om duurzaamheid toch mee te nemen in dit onderdeel vindt u in de 'Handleiding Duurzaam inkopen'.

3.2.2 Programma van eisen

Minimumeisen

<p>Minimumeis nr. 1</p>	<p>De te gebruiken dagelijkse reinigers voldoen aan de volgende eisen⁴.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het product bevat geen gevaarlijke of toxische stoffen of preparaten zoals (Alkylfenoethoxylaten (APEO's) en derivaten daarvan; EDTA (ethyleendiaminetetraazijnzuur) en zouten daarvan; NTA (nitrilotriacetaat); Nitromuskusverbindingen en polycyclische muskusverbindingen, zoals: muskusxyleen: 5-tert-butyl-2,4,6-trinitro-m-xyleen, muskusambrette: 4-tert-butyl-3-methoxy-2,6-dinitrotolueen, moskeen: 1,1,3,3,5-pentamethyl-4,6-dinitroindaan, muskustibetine: 1-tert-butyl-3,4,5-trimethyl-2,6-dinitrobenzeen, muskusketon: 4'-tert-butyl-2',6'-dimethyl-3',5'-dinitroacetofenon, HHCB: 1,3,4,6,7,8-hexahydro-4,6,6,7,8,8-hexamethylcyclopenta(g)-2-benzopyran, AHTN: 6-acetyl-1,1,2,4,4,7-hexamethyltetraline. • Wat betreft fosforhoudende ingrediënten geldt het volgende: Voor allesreinigers mag het totale fosforgehalte (P) niet hoger zijn dan 0,02 g/functionele eenheid; Voor sanitairreinigers mag het totale fosforgehalte (P) niet hoger zijn dan 1,0 g/100g product. • Het product bevat geen ingrediënten met de volgende R-zinnen, of combinaties daarvan, in een hoeveelheid die hoger is dan 0,01% van het totale gewicht van het eindproduct:<ul style="list-style-type: none"> ○ (Milieurisico's) R50/53, R51/53, R59 ○ (Gezondheidsrisico's) R31, R40, R45, R46, R49, R60, R61, R62, R63, R64, R68 <p>Onder dagelijkse reinigers worden verstaan: vloerreiniger, interieurreiniger, sanitairreiniger en allesreiniger.</p> <p><u>Bewijsmiddel(en):</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De bij deze inschrijving te voegen verklaring van inschrijver dat aan deze minimumeis wordt voldaan. 2. Een bij deze inschrijving te voegen opgaaf van de te gebruiken schoonmaakmiddelen of een ander document (zoals de certificaten en/of Veiligheids Informatie Bladen⁵ (VIB's)) van de gebruikte middelen en/of een ingrediëntenlijst per product) waaruit blijkt dat aan deze minimumeis wordt voldaan. Indien bedoeld certificaat is afgegeven door Europees Ecolabel wordt in ieder geval aan deze minimumeis voldaan.
<p>Toelichting voor inkoper</p>	<p>Het Veiligheidsinformatieblad (afgekort als VIB is een communicatie-instrument tussen de leverancier van een gevaarlijk product en de <u>professionele gebruiker</u> van zijn product. Naast het etiket is het VIB het belangrijkste middel voor het geven van informatie over veiligheid, gevaren en risico's van stoffen en preparaten door de leverancier aan zijn afnemer. De structuur van een VIB is grotendeels wereldwijd gestandaardiseerd en betreft stoffen in het product, gevaren van de stoffen en andere eigenschappen van de stoffen die in het product zitten.</p>

⁴ Zoals ontleend aan het Europese Ecolabel voor allesreinigers en sanitairreinigers (2005/344/EC).

	<p><u>Verificatie van bewijsmiddel(en):</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opvragen van opgave van de te gebruiken schoonmaakmiddelen of een ander document waaruit blijkt dat aan deze minimumeis wordt voldaan. 2. Géén nadere verificatie
--	---

3.2.3 Gunningscriteria

Voor deze productgroep zijn geen gunningscriteria geformuleerd.

3.2.4 Contract

Voor deze productgroep zijn geen contractbepalingen geformuleerd.

3.3 Gebruiksfase (aandachtspunten)

Nadat het inkooptraject is afgerond en een product of dienst is ingekocht, bestaan er mogelijkheden om het product op een duurzame wijze te gebruiken. Specifieke aandachtspunten voor deze productgroep zijn:

- Stel een schoonmaakplan op als onderdeel van de interne milieuzorg of neem dit mee in uw aanbesteding (zie ook 3.1). Dit plan bevat o.a. informatie over het totale oppervlak aan schoon te maken ruimtes, de schoonmaakfrequenties, tijdstippen en methoden en het verbruik van schoonmaakmiddelen en materialen.
- Registreer verbruik en kosten en controleer dit. Blijf elk jaar (als onderdeel van uw interne milieuzorgsysteem) bijhouden hoeveel schoonmaakmiddelen, water en materialen zijn verbruikt en maak een analyse van deze cijfers. Stel kengetallen op (zoals verbruik per m2 vloeroppervlak en vergelijk dit met voorgaande jaren). Op basis hiervan kunt u doelstellingen (her)formuleren of eventuele aanvullende maatregelen treffen om zodoende tot permanente verbeteringen te komen. Er is een mogelijkheid dat u het verbruik van schoonmaakmiddelen en/ of andere opdrachtgerelateerde verbruikcijfers (kilometers, afvaltonnage etc.) laat bijhouden door de opdrachtnemer. Dit geldt ook voor mogelijke verbeterdoelstellingen die door de opdrachtnemer worden ingevuld. In dit geval kunt u een contractbepaling opstellen.
- Weeg bij aanschaf van meubilair, vloeren en bij de (her-) inrichting van huisvesting het schoonmaakaspect mee (zie onder 4.2: Gerelateerde productgroepen)

4 Meer informatie

4.1 Bronnen en relevante informatie

Voor schoonmaak is op basis van de 'specificatie voor het duurzaam inkopen van schoonmaakactiviteiten', die tot 2006 op de website van Agentschap NL gepubliceerd was, bepaald welke milieu- en sociale aspecten van belang zijn voor schoonmaakdiensten. De belangrijkste bronnen voor deze specificatie zijn enkele inkooppraktijkvoorbeelden, de Milieukoopwijzer en bestaande keurmerken en labels geweest.

Relevante bronnen

- Benchmark Duurzaam Inkopen, tussenrapportage oktober 2006. (<http://www.duurzaamheidsmeter.nl>)
- Stichting Stimular: <http://www.stimular.nl>
- (<http://ckvb.dotnet17.hostbasket.com/beheer/files/duurzaam%20schoonmaken%20BBL.doc>).
- Europese Green Public Procurement Product Sheet Cleaning products & services http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/cleaning_GPP_product_sheet.pdf
- Europese Green Public Procurement Product Sheet Cleaning products & services (background report) [http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/cleaning_GPP_background_report.p df](http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/cleaning_GPP_background_report.pdf)
- Europees Eco-label eisenpakketten voor: allesreinigers en sanitairreinigers, handafwasmiddelen, machineafwasmiddelen (<http://ec.europa.eu/environment/ecolabel>).
- Nordic Swan eisenpakketten voor: allesreinigers en sanitairreinigers, handafwasmiddelen, machineafwasmiddelen (www.svanen.nu/eng).
- Specificatie voor het duurzaam inkopen van schoonmaakactiviteiten, mei 2006, CREM. (www.crem.nl)
- MVO Nederland website: MVO in de schoonmaakbranche (<http://www.mvonederland.nl/aandeslagmetmvo/mvoinuwbranche/schoonmaak?startAt=7#stepMark1>)
- Charter voor duurzaam schoonmaken:
- http://www.sustainable-cleaning.com/en.publicarea_whatisthecharter.orb
- Testen van schoonmaakmiddelen en/ of grondstoffen op proefdieren <http://www.proefdiervrij.nl>
- FAQ's over schoonmaak en milieu: <http://www.milieukoopwijzer.be/faq.php/41/>

Relevante wetgeving

Europese wetgeving schrijft absolute restricties voor het gebruik van bepaalde chemicaliën voor en kent bepalingen voor de informatieverschaffing op producten. Het gaat om de volgende relevante wetgeving:

- De Richtlijnen 67/548/EEG en 1999/45/EG eist dat producenten van gevaarlijke chemicaliën in de EU industriële en professionele gebruikers voorzien van gedetailleerde gezondheid-, veiligheid en milieu-informatie en advies over hun producten.
- Richtlijn 76/769/EEG en wijzigingen daarop beperken de chemische eigenschappen van producten. Hierin is opgenomen dat producten die als Toxisch (T) of zeer Toxisch (T+) aangemerkt zijn niet op de markt mogen worden aangeboden. Hierop zijn alleen uitzonderingen voor bepaalde specialistische gebruikers, zoals laboratoria en zullen als zodanig niet beschikbaar zijn voor aanbestedende overheden.
- De Detergentenverordening 648/2004 is een update en uitbreiding van de beperkingen voor het testen en verkopen van 'detergenten'. In het bijzonder richt deze regeling zich op een verhoogde bescherming van het aquatisch milieu en de bescherming van in het water levende organismen. Strikte eisen worden gesteld aan de biologische afbreekbaarheid van oppervlakte actieve stoffen. Alleen oppervlakte actieve stoffen die voldoen aan strikte biologische afbreekbaarheidseisen mogen in schoonmiddelen worden gebruikt. In de praktijk zullen aanbestedende overheden (direct of indirect) géén verboden schoonmaakmiddelen kunnen inkopen.
- De nieuwe chemische stoffenrichtlijn (REACH) is effectief sinds juni 2007. REACH gaat over de registratie, evaluatie, autorisatie en restrictie van chemische stoffen. (REACH Regulation (EC) No 1907/2006 en Richtlijn 2006/121/) Het is een nieuwe Europese Verordening die eerdere regels vervangt, zoals in Nederland de Wet milieugevaarlijke stoffen (Wms). Het doel van REACH is het beschermen van mens en milieu tegen de risico's van chemische stoffen. Bedrijven die meer dan een ton van een chemische stof produceren of importeren moeten dit registreren in een centrale database, beheerd door het nieuwe EU Chemicals Agency. REACH heeft tot gevolg dat de registratie en herkomst van grondstoffen in schoonmaakmiddelen aan strengere eisen moeten voldoen. Daarnaast kent REACH specifieke bepalingen, bijv. ten aanzien van de inzet van proefdieren voor het testen van chemicaliën.
- De Nederlandse Warenwet en Wet Gewasbescherming en Biociden bevatten ook bepalingen die relevant zijn voor schoonmaakmiddelen (zoals biociden of gevaarsinstructies)

4.2 Gerelateerde productgroepen

- Catering
- Kantoormeubilair
- Gebouwen
- Transport
- Stoffering

Kijk voor de criteria voor deze productgroep(en) op www.agentschapnl.nl/duurzaaminkopen/criteria.

4.3 Informatiepunt Agentschap NL

Voor meer informatie en advies tijdens het gebruik van deze criteria kunt u contact opnemen met het Informatiepunt van Agentschap NL: telefonisch bereikbaar op werkdagen van 9.00 - 12.00 en 14.00 - 16.00 uur op telefoonnummer 088 602 93 00 of stuur een email naar duurzaaminkopen@agentschapnl.nl

Bijlage 1 Wijzigingen ten opzichte van vorige versie

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van versie 1.0, datum 21 oktober 2008 zijn:

- De lay-out van het document is aangepast en de algemene teksten zijn geactualiseerd. Er zijn geen inhoudelijke wijzigingen doorgevoerd in overige toelichtende teksten, aandachtspunten of criteria.

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van versie 1.1, datum 15 april 2009 zijn:

- Op verzoek van het Ministerie van VROM is de formulering van minimumeis 1 gewijzigd en zijn de minimumeisen met betrekking tot het verdunnen en navullen van schoonmaakmiddelen vervallen. De tekst in hoofdstuk 2 is hierop aangepast.

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van versie 1.2, datum 28 april 2009 zijn:

- Dit document is per 3 juli 2009 in bewerking naar aanleiding van bespreking van Duurzaam Inkopen in de Tweede Kamer. U kunt de website van Agentschap NL raadplegen voor meer informatie.

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van versie 1.3, datum 6 juli 2009 zijn:

- Dit document is per 28 juli gewijzigd naar aanleiding van bespreking van Duurzaam Inkopen in de Tweede Kamer op 2 juli 2009. De geschiktheidseisen m.b.t. milieumanagement en opleiding, de minimumeisen m.b.t. de werkwijze en het gunningscriterium m.b.t. maatregelen om de milieubelasting van het opdrachtgerelateerde transport te verminderen zijn vervallen. De tekst in hoofdstuk 2 is hierop aangepast.

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van versie 1.4, datum 28 juli 2009 zijn:

- De inhoud van minimumeis nr. 1 is aangepast aan de eisen in het Europees Ecolabel.
- In hoofdstuk 2 is een passage over Cradle-to-Cradle opgenomen. De toelichting op sociale aspecten is aangepast. Voorts is een beperkt aantal algemene teksten op details geactualiseerd.
- Er zijn correcties doorgevoerd in de verwijzingen naar relevante wetgeving.
- De lay-out is aangepast.